

VYTAUTO DIDŽIOJO
UNIVERSITETAS
— MCMXXII —

LIETUVOS GYVENTOJŲ POŽIŪRIS Į SAVIVALDĄ - APKLAUSOS REZULTATŲ PRISTATYMAS

Jurga Bučaitė-Vilkė, Sociologijos katedra
Vytauto Didžiojo universitetas

Lietuvos pramonininkų konfederacija, 2017 kovo 28 d.

Tyrimas atliktas Lietuvos mokslo tarybos finansuojamo projekto Nr.MIP-031/2015 „Lietuvos merai: politinės lyderystės dėmenys vietos savivaldoje“ lėšomis, darbo grupė: J.Bučaitė-Vilkė, A.Lazauskienė, A.Mikalasuskas

KOKIE APKLAUSOS SIEKIAI BUVO SVARBŪS?

- Kaip besikeičianti merų galios struktūra keičia vietos gyventojų įtaką sprendžiant savivaldybėms aktualias gyvenamosios aplinkos infrastruktūros ir kokybės problemas?
- Koks vietos gyventojų aktyvumas, ar galima kalbėti apie didesnę gyventojų įsitraukimą į vietos valdymą.
- Kokie vietos valdymo pokyčiai, susiję su mero karjera, galiomis ir funkcijomis, pasikeitusiu vaidmeniu savivaldoje (po tiesioginių mero rinkimų 2015 m.).
- Kokią gyventojai turi nuomonę savivaldos pokyčių klausimais:
  - ar reikalingi tiesioginiai seniūnų rinkimai,
  - ar reikalingas didesnis savivaldybių finansinis savarankiškumas,
  - ar reikia išplėsti mero funkcijas,
  - ar reikia dalį savivaldos galių suteikti seniūnijoms ir kt.

PAGRINDINIAI ANKETOS KLAUSIMAI

- Kaip vertinama savivaldos sistema,
- Klausimai apie dalyvavimą savivaldos problemų sprendime,
- Mero vaidmens savivaldoje, patirties vertinimas.

GYVENTOJŲ APKLAUSA

- Lietuvos gyventojų nuo 18 m. amžiaus apklausa (n=1006) (rengėjų užsakymu atliko UAB “Baltijos tyrimai” 2016 m. vasario-balandžio mėn.).
- Apklausa vyko visose Lietuvos apskrityse, 76 vietovėse (36 miestai ir 40 kaimo vietovių, 42 savivaldybėse).
- Kiekvienoje apskrityje apklausiamų gyventojų dalis bendroje imtyje atitinka šioje apskrityje gyvenančių 18 metų ir vyresnių asmenų dalį tarp visų šio amžiaus Lietuvos gyventojų.
- Tyrimo duomenys buvo pasverti remiantis paskutiniaisiais (2014 m. sausio 1 d.) LR statistikos departamento duomenimis (pagal amžių, lytį ir gyvenvietės tipą).

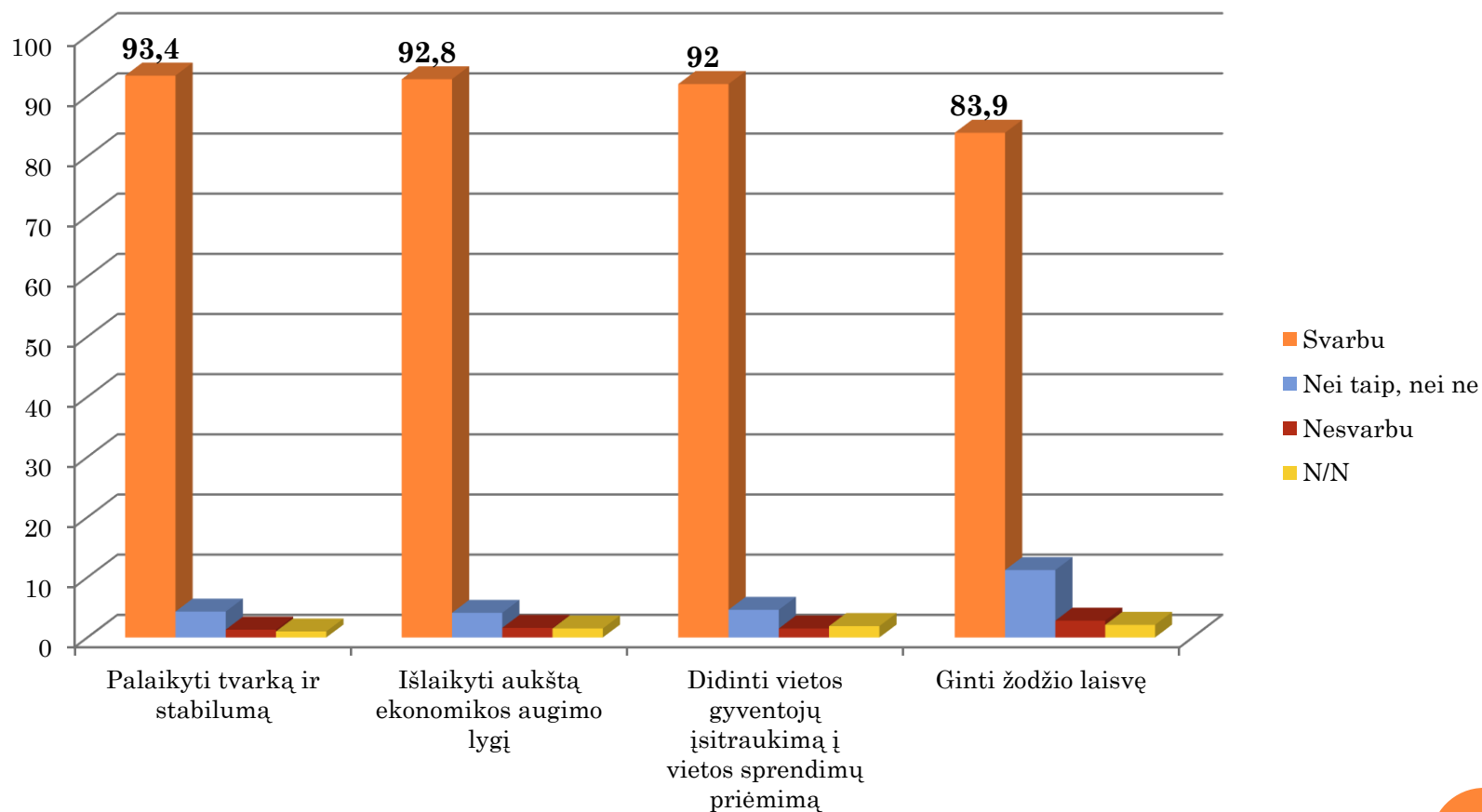

BENDRAS VERTINIMAS

- KAIP JUMS ATRODO, AR LIETUVOS GYVENTOJAI YRA AKTYVŪS SPRENDŽIANT SAVIVALDOS REIKALUS? (skalė 1-10) (aktyvūs – 17 proc. neaktyvūs – 41,8 proc., nei taip, nei ne- 32,2 proc.)
- KAIP JŪS MANOTE, AR SAVIVALDA LIETUVOJE DABARTINIŲ METŲ VEIKIA GERAI AR BLOGAI? (skalė 1-10; veikia gerai – 34,1 proc. didmiestyje, 29,5 proc.-kaime; veikia blogai – 11,4 proc. didmiestyje, kaime-25,6 proc.; nei taip nei ne – 35,7 proc.)

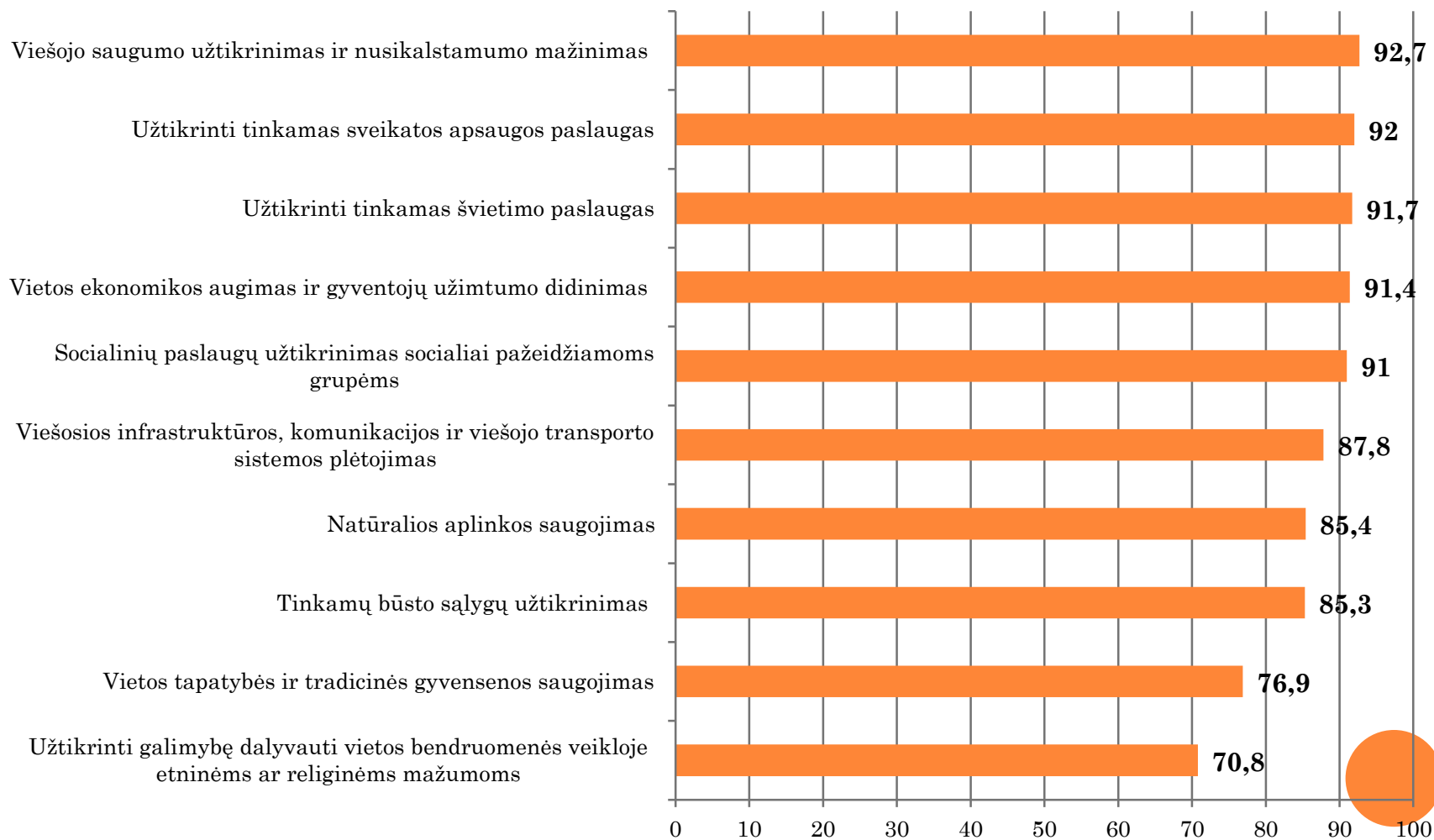
PASTARUOJU METU SVARSTOMA, KOKIE TURĖTŲ BŪTI SVARBIAUSI BENDRIEJI SAVIVALDOS TIKSLAI. GYVENTOJŲ VERTINIMAS – KOKIA SVARBA SUTEIKIAMA TIKSLAMS (PROC.)

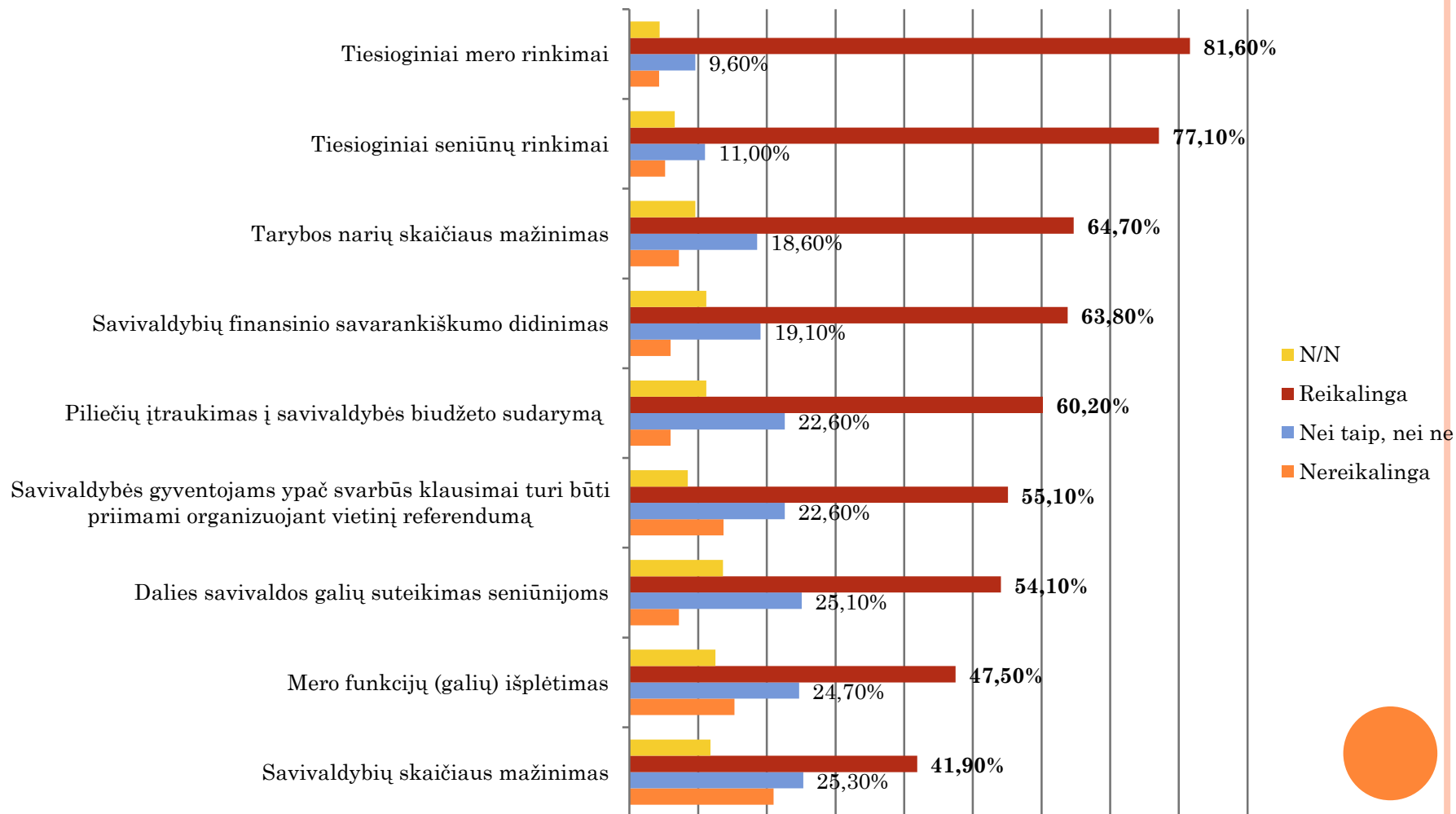
- Aukšto ekonomikos augimo lygio išlaikymas ir gyventojų įtraukimas – svarbiau didmiesčių gyventojams.
- Tvarkos ir stabilumo palaikymas – mažesnių miestų gyventojams.

ĮVAIRIŲ SAVIVALDYBĖS VEIKLOS SRIČIŲ VERTINIMAS PAGAL SVARBĄ SAVO SAVIVALDYBĖJE (PROC., LABAI SVARBU IR SVARBU, N=1006)

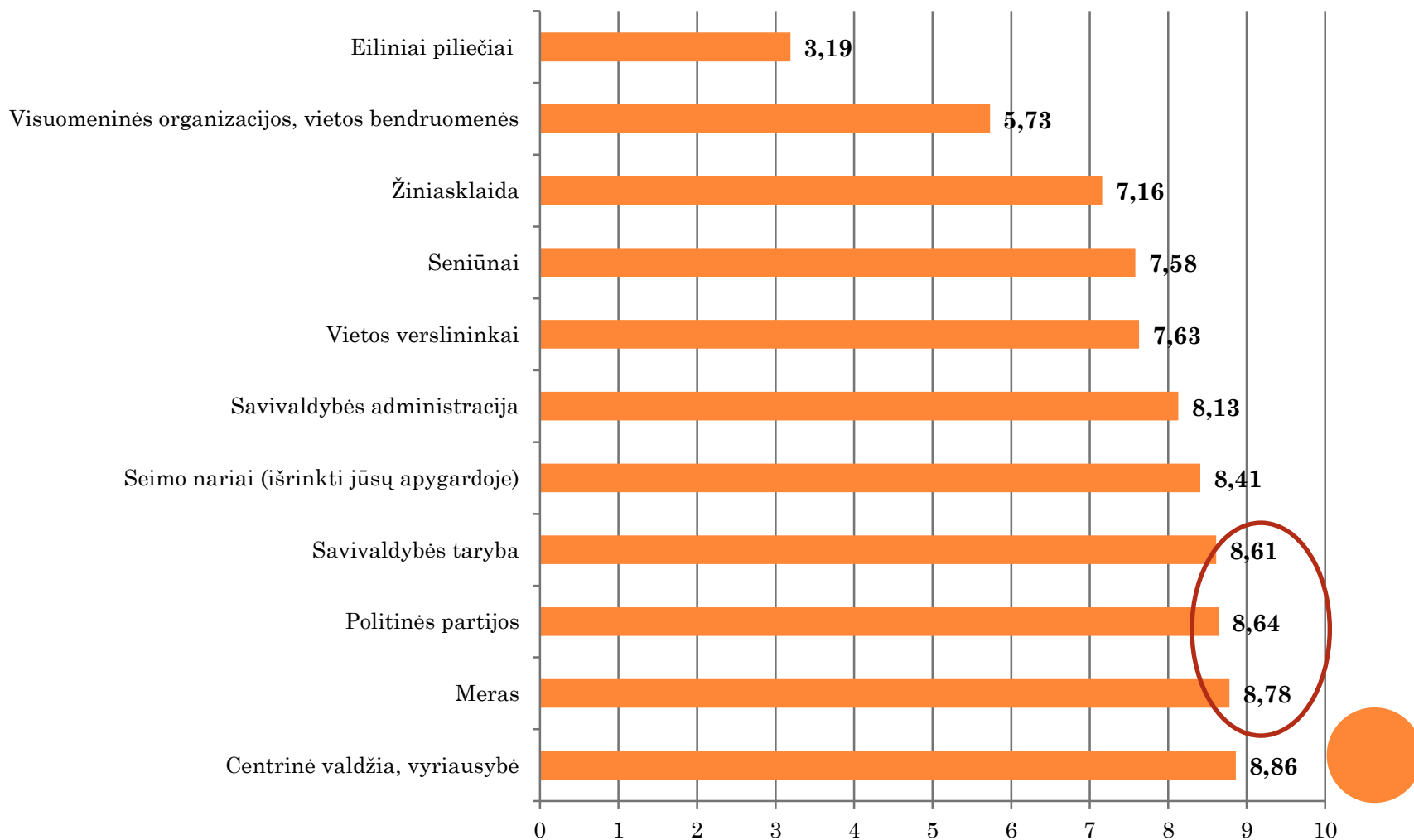

KIEK REIKALINGOS AR NEREIKALINGOS ŠIUO METU VYKDOMOS, PLANUOJAMOS AR DISKUTUOJAMOS SAVIVALDOS REFORMOS?

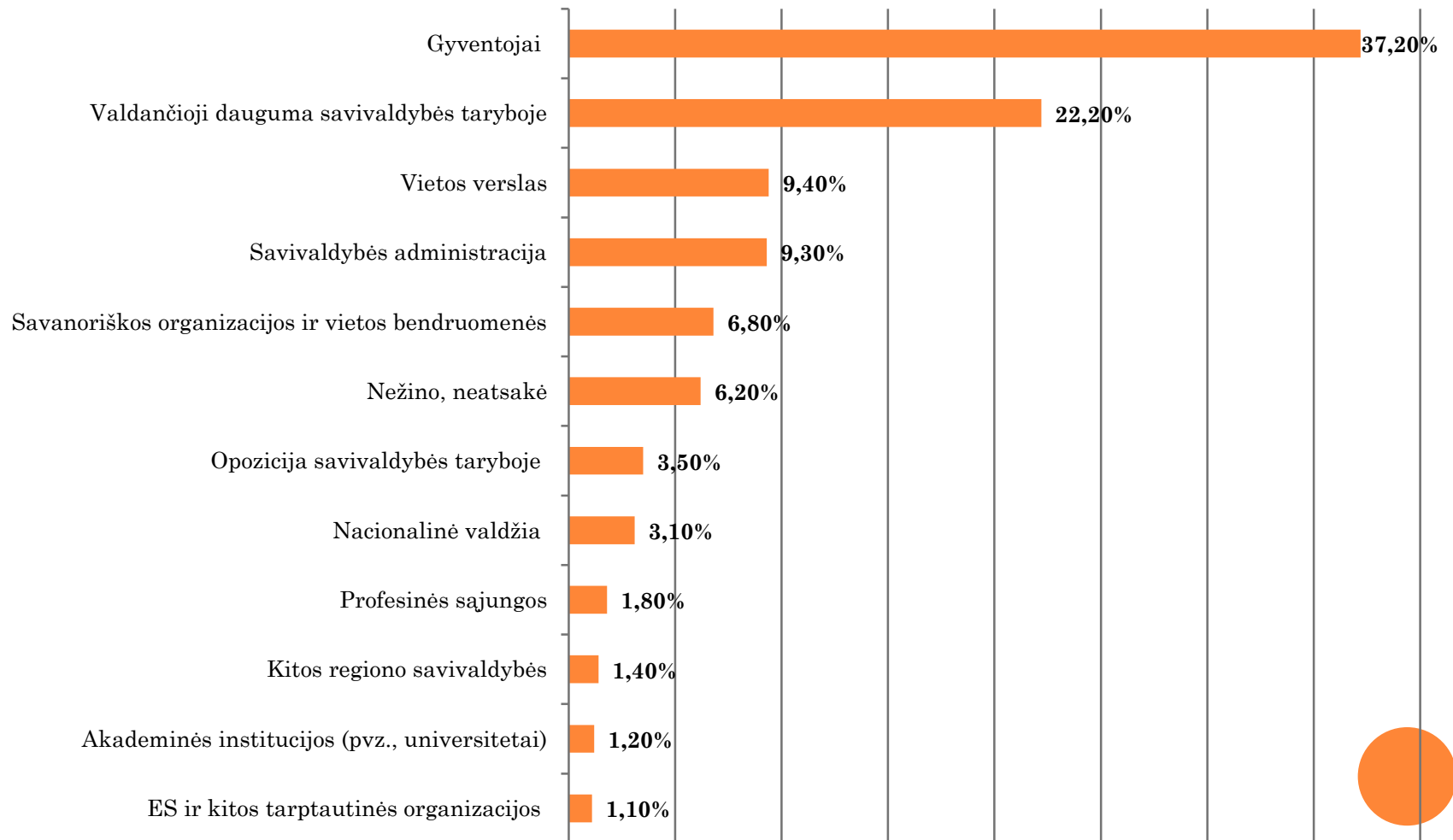

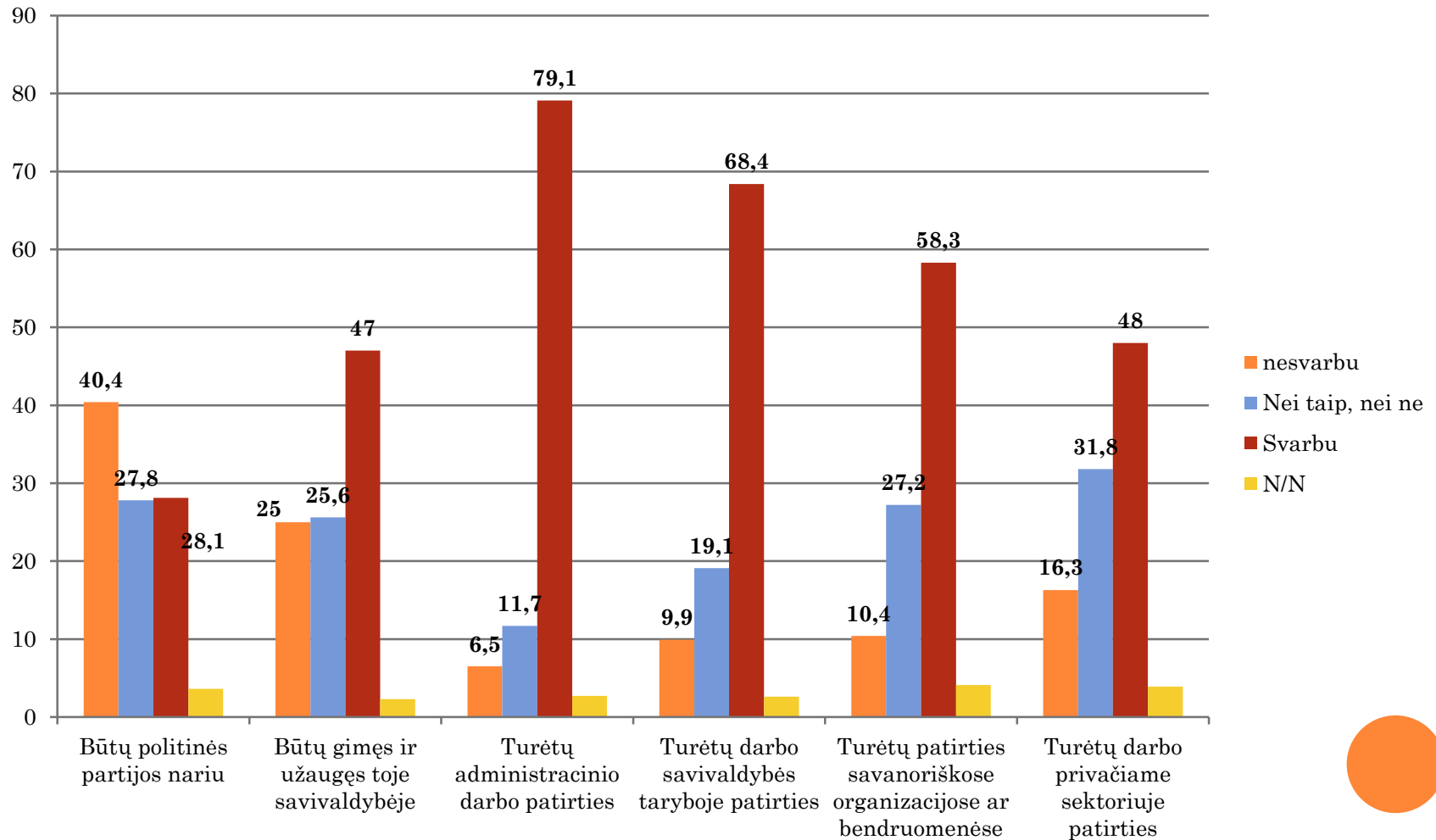
ASMENŲ IR GRUPIŲ ĮTAKA SPRENDIMŲ PRIĖMIMUI SAVIVALDYBĖJE (VIDURKIŲ REIKŠMĖS SKALĖJE NUO 1 IKI 5, KAI 1 – NETURI JOKIOS ĮTAKOS, 10 – TURI LABAI DIDELĘ ĮTAKĄ)

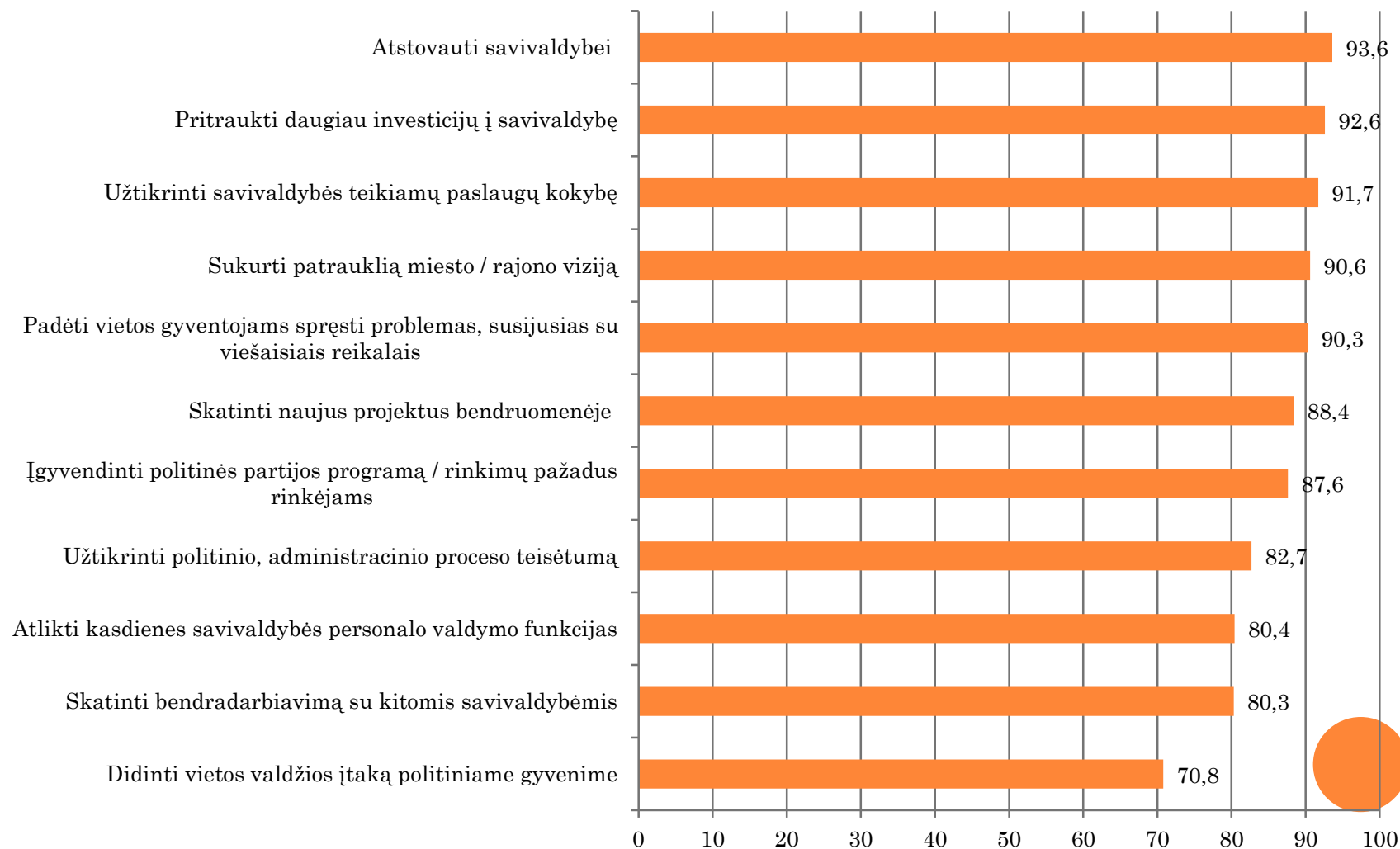
TAČIAU....KOKIUS SAVIVALDYBĖS RESURSUS TURI PASITELKTI MERAS PRIIMDAMAS SPRENDIMUS? (KLAUSIMAS: KOKIE TURĖTŲ BŪTI SVARBIAUSI MERO PARTNERIAI, UŽTIKRINANT SKLANDŲ SAVIVALDYBĖS DARBĄ)

KOKS TURĖTŲ BŪTI MERAS GYVENTOJŲ POŽIŪRIU? (PROC., N=1006)

PAPRASTAI SU MERO PAREIGOMIS SIEJAMOS ĮVAIRIOS FUNKCIJOS. KAIP JŪS MANOTE, KĄ SAVIVALDYBĖJE TURĖTŲ VEIKTI MERAS?(PROC., LABAI SVARBU IR SVARBU, N=1006)

KOKIO MERO NORI LIETUVOS GYVENTOJAI?

- Dominuojantys visuomenės lūkesčiai: tikimasi, kad meras bus iniciatyvus, besirūpinantis viešųjų paslaugų kokybe, problemų sprendimui pirmiausia pasitelks vidinius savivaldybės išteklius, o ne kliausis išorės įtakomis, sieks maksimalizuoti vietos bendruomenės galimybę dalyvauti sprendimų priėmimo procese, tačiau taip pat bus autonomiškas, bendradarbiaudamas su kitais politiniais „aktorais“.
- Gyventojų vertinimuose mero vaidmenys, nepaisant universalios veiklos lūkesčių, labiau sietini su administracinėmis / vadybinėmis, o ne politinio pobūdžio funkcijomis. Taigi galima išvelgti gyventojų lūkesčių dilemą: piliečiai, rinkdami merą tiesiogiai, dažnai tikisi ne tik jo politinės lyderystės, bet ir labai konkrečių tikslų įgyvendinimo.

KOKIO MERO NORI LIETUVOS GYVENTOJAI?

- Lūkesčiai mero atžvilgiu yra labiau siejami su administratoriaus ar „ūkiško“ vadybininko vaidmeniu, tačiau kur mažiau vertinamas politiko kaip mediatoriaus tarp skirtingų interesų grupių vaidmuo.
- Vis dėlto, dalis merui priskiriamų vaidmenų, pavyzdžiui, visuomenėje populiaraus „ūkiško vadybininko“ (*supermeras* – ūkiškas vadybininkas), tam tikrais atvejais disonuoja su realiomis mero funkcijomis, todėl ateityje gali turėti įtakos nusivylimui tiesioginiais merų rinkimais.

DĖL GYVENTOJŲ DALYVAVIMO

- Tikėtina, kad vyresnio amžiaus asmenys (per 50 metų), taip pat asmenys, turintys didesnes pajamas ir aukštesnį išsilavinimą, linkę labiau palaikyti **atstovaujamosios vietos demokratijos** formas, deleguojant sprendimų priėmimo teisę vietos politikams (rinkėjų profilis?).
- Tikėtina, kad Lietuvos gyventojos moterys ir gyventojai iš didmiesčių savivaldybių labiau linkę paremti įvairias **dalyvaujamosios demokratijos formas**, tokias kaip gyventojų įtraukimas į Savivaldybių tarybų darbą, didesnių galių suteikimas, vietos valdžios decentralizacijos reformų palaikymas (savivaldybių dydžio klausimas?).

LIETUVOS SAVIVALDA IR MERŲ LYDERYSTĖ: KAIP SUDERINTI TAI, KAS NESUDERINAMA

- Kiek verta diskutuoti dėl tiesioginių seniūnų / seniūnaičių rinkimų?
- Klausimas dėl gyventojų aktyvumo ir įsitraukimo.
- Ar pačios vietos bendruomenės suinteresuotos?

